

Дзвоник

№ 183

Журнал для українських дітей Румунії

Місячник Союзу Українців Румунії. 15 рік видання, липень, 2022 рік

Дзвоник (Clopotel)

№ 183, 2022 р.

Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.

ISSN 2501-2630
ISSN-L 2501-2630

Над *Дзвоником* працювали:
Головний редактор: Людмила Дорош
Редактор: Ольга Сенишин
Редколегія: Іван Ковач, Михайло Михайлюк,
Михайло Трайста, Марія Чубіка

Адреса редакції:
м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1
тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;
телефони/факси: 021-222-07-37

Друкарня:
«RCR Print»,
Бухарест, Румунія
Adresa redacției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1
București, România.

УВАГА

всім читачам, дописувачам
та кореспондентам
журналу «Дзвоник»!

Наша електронна пошта змінилася.
Пишіть нам за новою електронною
адресою: clopotel@uur.ro

Дзвоник пропонує:

- * казки й оповідання
- * вірші, загадки
- * дитячу енциклопедію
- * сторінку народознавства
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * вироби своїми руками

Дзвоник завжди радо прислухається
до ваших пропозицій і друкуватиме
надіслані вами спроби!

Увага! За достовірність надрукованих
матеріалів відповідають їх автори!

Марія ДЕМ'ЯНЮК

Ангел з автоматом

Доню, подивися в небо:
Зіронька зорює...
Це від тата –
Нас з тобою боронить
Янгол з автоматом.

Заспокоїлась нарешті?
Віченьки заплющи,
Всі побоювання лишні,
Не хвилюйся дужче.

Тато шле тобі вітання –
Сяєво заграло,
Щоб ти спала до світання
І міцною стала.

Щоб наснилося тобі
Синє чисте небо,
Шепотітиме слова:
«Доцю, спи, так треба.

Як прокинешся раненько,
Золоте серденько,
Поцілуй за мене, люба,
Братика і неньку.

А тобі я шепочу:
Люлі, донько, люлі,
Україну вбережу
Від російської кулі.

Будуть ранки ще у нас
Ясні, пурпурові,
І веселки в небесах
Різнокольорові.

І прогулянка у місті –
Все, що забажаєш.
Знову купим кошени,
Хоч одне вже маєш...»

Нахилилася матуся,
Дочку цілувала...
Спить дитина
Й не відчула,
Як сльозина впала.

Тетяна СТРОКАЧ

Дощ

Знову дощ, як із відра!
Мабуть в небі є діра.
Хто зробити її зміг,
Бо біжить дощ з усіх ніг?

Скільки ж ніг у нього є?
Ллється, не перестас...
Чи чотири, а чи дві
Крокували по траві?

Може, сорок ніг в дощу?
Тупотіли досхочу,
Наробили в небі дір.
Хочеш вір, а хоч не вір!

З'ясувати вже пора,
Скільки ніг і де діра?
Тільки я лічити став,
Дощик раптом перестав...

Анатолій КОСТЕЦЬКИЙ

Лісова таємниця

Тиха стежечка у лісі
привела мене,
малого,
на галяву, де суніці –
в саяві сонця золотого.

Там важкі
мохнаті бджоли
шелестіли тонкокрило,
і у затінку тополі
таїну
собі
відкрив я.

Лиш торкнув мене
промінчик

і в моїх очах розтанув, –
тої ж миті
ясно стало,
що дорослішать
почав я!

І тому
із того лісу
я додому понесу
не гілки –
а шелест листя,
не квітки –
а їх красу,
бо даремно
я не нищив
те,
що ліс
подарував!...

Цю велику
таємницю
в літнім лісі
я узнав!

Надія КИР'ЯН

Пожежники-слони

Щоб влітку не згоріли
І дині, й кавуни,
На поле поспішають
Пожежники-слони.
У хоботи беруть вони
Повнісінько води.
Полями витанцьовують
Туди-сюди-туди.
Щоб наливались соком
І дині, й кавуни,
Усеньке літо бігають
Пожежники-слони.
Слони – немов хмарини,
Хмарини, мов слони.
Нам влітку поливають
Усі поля вони!

Степан К. Д. ТРАЙСТА

Бог темряви Удо та хоробрий лицар Тімо

Продовження з попереднього числа

Охоронці-вовкоголовці пропустили лицаря Тімо, а один із них сказав:

– Юначе, ти переборов себе, ти молодець!

– І переборов своє серце! – додав другий.

– Але є ще одне випробування. Якщо ти справишся з ним, то будь упевнений, що доберешся до Димлячих Гір.

– І постанеш перед великим Удо.

– Що за випробування?

– А це вже мусиш сам угадати.

– Не вгадаєш – залишишся тут повік!

– Стерегти дорогу до Димлячих Гір.

«Звідки мені вгадати, що то за випробування?» – зажурився Тімо.

Уздовж дороги, яка піднімалася до Димлячих Гір, стояли статуї молодих хлопців, дорослих мужчин-лицарів, старих дідусів і навіть декількох красунь.

«Які вдалі статуї, ще таких не бачив... мов живі. Наче хочуть крокувати вперед, але у всіх голови повернені, немов хтось їх покликав і вони обернулися... Але з чого вони

зроблені? Та це ж соляні статуї!» – міркував собі Тімо.

– Тімо... – почувся йому голос Полідори.

«Але є ще одне випробування. Якщо справишся з ним, то будь упевнений, що доберешся до Димлячих Гір...»

– Тімо, коханий...

«А це вже мусиш сам угадати».

– Коханий! Тімо! Ти ж обіцяв...

«Не вгадаєш – залишишся тут повік...»

– Тімо, зачекай! Тімо...

«Бог усіх Богів, перед тим, як хотів знищити кріпості Содоми та Гомори, сказав своєму шанувальнику Лоту:

– Утікайте і не повертайте свої голови!» – пригадалась йому історія, яку розповідала бабуся в дитинстві.

– Коханий, Тімо! Ти ж обіцяв...

«А Лотова дружина повернула голову і стала соляною статуєю...»

– Ось воно – випробування! – крикнув Тімо.

– Так, ти вгадав! Піднімайся до мене! – долинув до Тімо голос Бога Удо з Димлячих Гір.

– Тімо, піднімайся скоріш. Я чекаю тебе! – зазвучав зовсім близько голос Полідори.

– А це ще що? – здивувався Тімо.

(Далі буде)

Марія ХАТКІНА

Буквар

для дошкільнят і дбайливих батьків

фр фр

Фотограф

Наводить Федір на хлоп'ят
Новенький фотоапарат.
Хлоп'ята грають у футбол,
На фото файно вийде гол!

ФІ – фікус, фіранка, фільм.
ФО – фокус, фортеця, форма.
ФА – факір, фара, фазан.
ФУ – фургон, футбол, футляр.

Ф у середині слова:

Кефір, шафа, шарфик, ефа, арфа,
фарфор, шифон, Уфа.

Вивчи скоромовку:

*Учився фламінго грати на флейті, на арфі,
на фортепіано.*

Ь Ь

М'який знак

Це важливий дуже знак,
Нам без нього – аж ніяк!
Не сховатися у тінь,
Не піти у далечинь,
День без нього не такий...
Ось такий він – знак м'який.

На яку літеру закінчуються назви місяців?

Січень – рік починає,
Березень – весну викликає,
Квітень, травень – всі у квітах,

Червень, липень, серпень – літо.
Вересень – врожай збирає,
Жовтень – листя замітає.
Грудень – всюди білий сніг.
Скоро буде Новий рік!

Які назви місяців не закінчуються на ь?

(Лютий, листопад)

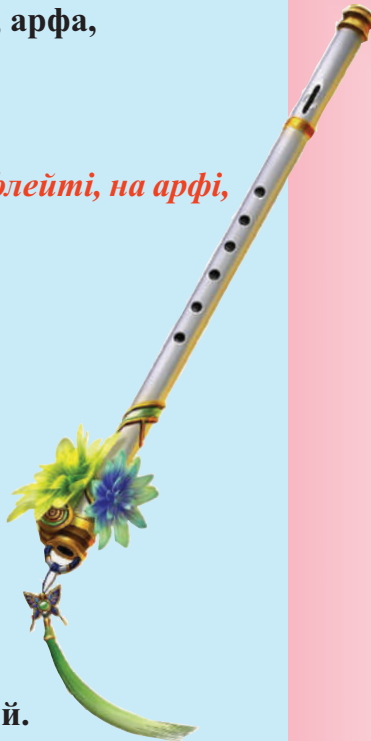
Золото й блакить!
Прапор України
Вище підніміть!
Наш величний прапор –
Золото й блакить!

Азбука

Дім, де літери живуть,
Здавна азбукою звуть.
Добре літери вивчай,
Потім – у склади складай.
Як складеш їх у слова –
Розпочнуться вмить дива.

Все зумієш прочитати:
Що читають мама й тато,
Назви вулиць та казки,
Вірші та товсті книжки
Про русалку чарівну,
Про Ягу стару й страшну,
І про лицарів чудових,
І про гномиків казкових...

Тож ні маму, ані тата,
Ні сестричку, ані брата
Не проси та не чекай,
Просто сядь та почитай!

Румунські письменники – дітям

Еміль ГИРЛЯНУ

Зі світу безмовних Муцунаке

Спекотно. Люди поховалися в прохолодних світлицях із заштореними вікнами. У повітрі зависла спеота. Земля розпечена, наче стінки печі. Ніде не чути цвірінькання пташок. Не прослизне жодна хмарка по небу. Листя пов'яло, квіти тужать за дощем, метеликам обгоріли крильця. У садку пусто, здається, нікого немає.

Але в затіненому куточку Муцунаке, хлопчик шести років, заховався, щоб його ніхто не знайшов. Він не один, тому що коли з ним його друг – він не буває самотнім. З Муцунаке Бомбонел, його песик, маленький, завбільшки з курку, білий і кучерявий, наче овечка. Тепер вони радяться. Песик сидить і невідривно дивиться в очі хлопчику, який сидить на борозні й каже:

– Спекотно, Бомбонеле! Так, що спекотно, песику?..

Песик виляє хвостом вліво-вправо, позіхає і гарчить. Якби він міг говорити, то сказав би: «Як же мені не

буде жарко, друже, не бачиш, яке в мене хутро?»

Хлопчик простягнув руку й погладив песика.

– Мама нас не знайде, ми добре заховалися. Мама шис.

І як це діти розуміють краще, ніж дорослі, що кажуть собаки? Муцунаке зрозумів, що маленькі, чорненькі оченята Бомбонела промовляли: «Мені не страшно, що мама нас знайде. Але я вмираю від спеки».

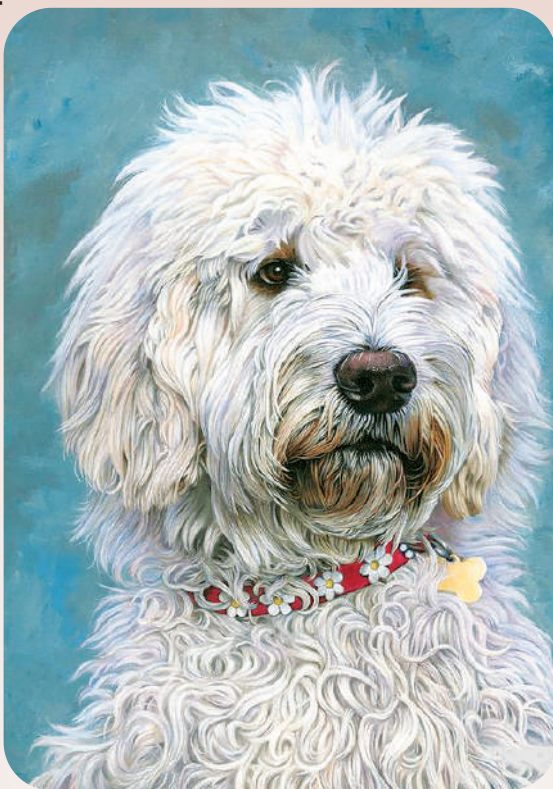
Саме тепер хлопчик згадав, що взяв щось із дому, з шухляди. Він пошукав у кишені й через мить у його руці щось заблищало під сонячним промінцем, який просковзнув поміж листям; це були ножиці.

– Нічого, Бомбонеле! Буде і тобі прохолодніше, ходи сюди, ближче до мене.

Звівши брови, закусивши нижню губу, Муцунаке узяв песика за шию, провів рукою, наче гребінцем, і відтяв спершу пасмо шерсті з лоба.

– Ось та-а-ак!.. Будеш кра-сенем!..

Потім підстриг йому потилицю, далі спину, хвоста і

лапки. Шерсть розсипалася по землі. Песик уже почувався краще. Як виблискували ножиці, так і його очі виблискували радістю.

– Ось так! Будеш гарним... Але не кажи мамі!..

І в цей момент десь поблизу пролунав мамин голос:

– Муцунаке! Муцунаке!..

Потім настала тиша. Хлопчик закам'янів з ножицями в руці. Песик підняв голову, нашо-рошив вуха і, повівши мордочкою проти вітру, в бік, до алеї, звідки линув голос, приготувався, здавалось, захищати свого доброчинця. А щоб виглядати страшнішим псом, ніж був насправді, коротко гавкнув.

Гілки відхилились. Мама Муцунаке за-вмерла на місці, мов закам'яніла.

– Боже мій, хто так спотворив Бомбонела?!

Глянула вниз:

– Ти взяв ножиці? А я їх шукаю уже го-дину!.. Де ти їх узяв, демоне?

Муцунаке підвівся, опустил голову й мов-чав.

– Скажи, де ти узяв ножиці?

Хлопчик ледве промимрив:

– Ніде...

Бомбонел знову загарчав, щоб підтвердити сказане своїм другом. Але мама йому не по-вірила. Вона хотіла ще дужче висварити хлопчика, але вигляд Бомбонела розсмішив її. Стримуючи сміх, вона уже лагідно запи-тала сина:

– Муцунаке, курчатко моє, де ти узяв но-жиці? Я хочу, щоб ти сказав мені правду.

Муцунаке трохи подумав, потім скривився і крізь сльози відповів:

– Я їх знайшов... на вулиці і взяв, бо вони, бідолахи, плакали і просили: візьми нас, хлопчику, бо ми загубилися.

Муцунаке потер кулачками очі й розпла-кався ще дужче, мама обняла його і, смію-чись, розцілувала, а Бомбонел радісно гавкав коло них.

Переклад з рум. Ірини Мойсей

Валентина БАЙКОВА

Кусючий собака

«Кусючий собака!» –

Об'ява казала.

«Кусючий собака!» –

Табличка вважала.

«Кусючий собака!» –

Розсердились люди. –

З господарем пса

Ми водитись не будем!

Бо нащо тримати

Собаку такого,

Що може вкусити

Ні з того ні з сього!

Та ось випадково

По цьому провулку

Йшов хлопчик маленький

І в свіжу булку.

Хлопчинка, звичайно,

Читати не вмів

І в двір, де собака кусючий,

Забрів.

Побачив хлопчинка

Рудого собаку.

Собака спочатку

Присів з переляку.

Кусючий собака

Маля не вкусив:

Він лагідно булки

Шматок попросив.

Приємно обидва

В садочку гуляли,

Приємно обидва

Собі розмовляли.

Аж тут у провулку

Почав хтось кричати:

– Ой, треба дитину

З біди виручати! –

Народ на подвір'ї

Зібрався, з'юрмився,

Народ із господарем хати

Сварився.

Собака ж кусючий

Сидів, дивувався,

Бо зовсім не знав,

Що кусючим вважався.

Михайло Гафія ТРАЙСТА

Неймовірні пригоди Панаса Гусонаса

частина III

26. Як Панас Гусонас до Мари в гості збирався

Після того, як Панас Гусонас врятував вівчарів Ілька Пинтю з Пинтаї та Дмитра Буранюка з Чорної Долини з полону мавок, він залишився кілька днів біля колиби старого ватага Кирила Коптіла. Дуже любив слухати його небилиці.

– Я вчив їх, щоб не ходили туди випасати отару, бо там мавки. А також говорив їм, аби не ходили й до Маковиці, бо там живе Мара зі своїми доньками, але вони не послухались і ось що трапилось із ними, – повторював старий, дякуючи Панасові за те, що врятував його вівчарів.

Але Панаса вже почала цікавити Мара зі своїми дівками.

– А хто така ота Мара, що треба її обминати? – поцікавився Панас.

– Ой, хоч не питай, Панасе! – махнув рукою ватаг Коптіл.

Панас не питав далі, думаючи, що старий сам розкаже, але Коптіл чомусь не збирався згадувати про неї.

– А скільки в неї доньок? – пробував підійти з іншого боку Панас.

– Багато, синку!... Багато, аж шістнадцятеро!

– Багатенько! – погодився Панас.

– І всі вдалися у свою мамулю: одна зліша за іншу. Хорони Господи християнську душу від них!

– І де вони живуть точніше?

– А навіщо тобі знати, синку?

– Щоб обминути і не потрапити до них в гості, – збрехав Панас.

– Так, так, треба обходити їх десятою стежиною. А краще не ходити в той бік під Маковицю, бо там, біля кінця Білої Поляни – так

називають поле з шовковою білою травою – протікає річка Смородина. По той бік річки знаходиться Чорна Поляна – поле, на якому стільки чорного каміння, що з даліни виглядає чорним. А через річку Смородину стоїть міст із калини, який охороняє змії. Але кажуть, що цей змії такий старий, що вже нічого й не бачить, і не чує...

– І яке зло може заподіяти ця Мара? – поцікавився Панас.

– Ого!.. Та оця Мара, яку звуть по-різному: Марена, Морена, Маржана, Марцана, Морава, Марева, Мора, – це ж богиня того світу, дружина Чорнобога. Вона сіє на землі чвари, брехні, недуги, вночі ходить з головою під пахвою попід людськими оселями й вигукує імена господарів – хто відгукується, той помирає. А ще кажуть, що вона любить душити тих, хто засинає в полі. А потім смокче їхню кров.

– От добре, що ви мені сказали, а то я натрапив би до Мари в

гості.

– Хорони тебе від неї, синку! – благословив ватаг Панаса.

Панас нібито подався в інший бік, але коли віддалився і був упевнений, що ватаг його не бачить, повернув до Маковиці через Ялинку Урстину.

– А ось і Біле Поле, – промовив сам до себе, коли ступив на білу шовкову траву.

І так ішов він білим полем до самого підвечір'я, коли почув шум річки.

«А це, певно, річка Смородина! Вже тамдесь і міст із калини, під яким доживає свій вік старенький змії».

Спочатку хотів дійти до річки, але передумав. Простелив скатертину, поклав яйце під неї і, повечерявши добре, заснув у шовковій траві, як на царських подушках.

(Далі буде)

Наталка ЛОГВИН

«Армія дронів» в Україні

Наближався День святого Миколая. За вікном віяла хуртовина, замітало снігом, морозило, а в хаті в розпаленому каміні тихо потріскували дрова. Олесь сидів біля вогнища, грівся і дивився на те, як розлітаються в різні боки іскорки в багатті, мріяв та загадував подарунок святому Миколаю.

Олесю дуже хотілося мати дрон. Подумки він уявляв, як буде знімати високо в повітря маленький гелікоптер, за допомогою пульта ним керувати, підіймати його високо-високо і бачити, що відбувається навкруги його села. А ще йому дуже хотілося заглянути за сусідній височенний паркан і дізнатися, що ж там є таке, чого нікому не можна побачити? Так у своїх мріях і думках Олесь заснув.

А коли прокинувся рано-вранці, в хаті під прикрашеною ялинкою лежали подарунки. Цікаво, а чи є там так давно омріяний дрон? Хлопець заворожено дивився на подарунки. Одна велика коробка ніби промовляла з-під ялинки: «Ну, підійди! Чому ти завмер?»

Олесь підшов, взяв її, швидко розкрив і – о, радість! Нарешті! – дрон був у нього в руках. Він уважно його розглядав і радів, що мрія збулась.

Олесь дуже швидко навчився управляти дроном і майже щодня юрба сільських хлопчиків і дівчаток стояли поряд з ним та дивилися, як їх товариш вправно керує ним. Дорослим теж було цікаво і вони при нагоді підходили і жартома просили: «Олесю, ану ж бо поглянь з висоти на моє подвір'я і скажи, чи є там хто, чи нема?»

Олесь із радістю піднімав дрон і не жартома, а цілком серйозно повідомляв про все, що бачив. Односельчани пишалися ним і поважали, бо він був один на весь район, хто вмів так майстерно управляти маленьким літачком.

Недовго довелося Олесю тренуватися з дроном, бо наприкінці зими розпочалася війна.

Бойові ракети росіян падали на українську землю і знищували все навколо. Ворог перейшов через кордон і посунув танками на міста й села. Сумні ялини стояли в лісі поблизу села, діти вже не бігали сільськими вулицями, постійно лунали вибухи снарядів. Було дуже страшно. Наші воїни мужньо давали відсіч ворогу.

У новинах просили всіх, хто бачить вороже пересування військової техніки, повідомляти Збройним силам України. І тут Олесь збагнув: «Я ж можу допомогти! У мене є дрон!» Він узяв його й побіг на околицю села, звідки можна було побачити все навкруги.

Надворі почало смеркатися. Олесь підняв дрон і побачив світло машини, за якою тяглася довжелезна колона ворожої техніки. Вони рухалися на Київ. Олесь спритно визначив координати та передав їх батькові. Невдовзі українські воїни артилерійським вогнем дотла знищили ворожу колону і зупинили наступ агресора на столицю України. Командування Збройних сил України подякувало Олесю за його подвиг і сказало, що він є героєм України. Завдяки його сміливим діям вдалося відстояти Київ. А свій дрон Олесь подарував військовим розвідникам. Люди почули про подвиг Олесея і вирішили зібрати кошти для закупівлі дронів. Дуже швидко велика кількість дронів-розвідників були передані військовим. Так в Україні з'явилася нова «Армія дронів».

Марія ДЕМ'ЯНЮК

ДЕБЮТ

Закрийте нам небо

Моє сонечко, моя квітонька,
Моя радість, моє зайченятко,
Чом всміхася, моя донечко,
Мабуть знову наснився татко?

Моя зіронька, моє серденько
Уві сні шепотіла тихенько:
«Я чекаю на тебе, татечку,
І молюся щодня, як і ненька».

Моя мужня та сильна дівчинка
Говорила: «Сирен не боюсь,
Бо я знаю, що нас берегтиме
Добрий Боженько й любий татусь».

Трудівниця. Натруджені рученьки.
А сьогодні так сильно стомилась,
Помічницею стала матусеньці:
Плести сітки вже добре навчилась.

А на вечір горнулась до матінки,
Поцілунок вмостила на щічку:
«Снів солодких, моя мамусенько,
Дай нам Боже спокійної нічки...»

Моя любя маленька дівчинко,
Моя рідна кровинонька мила,
Помолімося в бомбосховищі,
ППО* щоб ракети збила.

Дитяча молитва

Склало рученьки дитятко –
Молиться до Бога,
Щоб з війни вернувся татко,
Став біля порога.

Щоби пригорнув до серця –
Заясніє личко,
З мамою пішов в крамницю
Купувать сестричку.

Щоби в тата на плечах
Хмари діставати,
«На добраніч» говорити,
В щічку цілувати...

Цю молитву неодмінно
Небеса почують,
Пильнуватимуть усіх
Батьків, що воюють.

Оберіг для татусів

Ти питаєш, що я роблю,
Моя любя нене?
Янгеликів з ниточок
З сердечком черленим.

Крила ніжно-голубі,
Мов блакитне небо,
Сукня жовто-промениста,
Така, як у тебе.

Очі дуже добрі й мудрі,
Як в нашого тата,
Україну, він казав,
Берегтиме свято.

А мені на вушко ще
Шепотів тихенько:
«Сину, прошу, потурбуйся
Про сестричку й неньку».

І також пообіцяв:
Як прийде додому,
То поїдем на рибалку
Вудити до втоми...

Й на парад усі підемо
У День Перемоги,
Бо незламна Україна
Під опікою Бога!

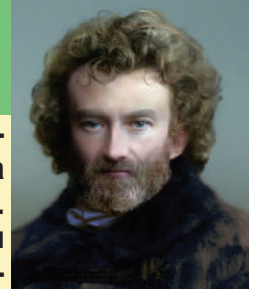
Я ангеликів змайструю
Багато-багато –
Буде гарний оберіг
У кожного тата.

ППО* – протиповітряна оборона

●●● Славетні українці ●●●

Микола Миклухо-Маклай

Цей всесвітньо відомий учений-антрополог, етнолог, лікар, ботанік, зоолог та мандрівник ще за життя був по праву визнаний класиком світової науки. Він знав 13 мов і науково обґрунтував біологічну повноцінність людей усіх націй і рас. Його ім'я носить 300 км узбережжя острова Нова Гвінея – Берег Миклухо-Маклая. З його думкою змушені були рахуватися уряди європейських держав, провідні наукові географічні товариства розвинених країн вважали за честь обрати його своїм членом. Своє життя цей гуманіст прожив за переконанням: *«Необхідно щось важливе зробити для людей, тільки тоді ти людина»*.

За іноземними джерелами, Микола Миклухо-Маклай народився 17 липня 1846 року в Малині на Житомирщині. Його мати з польсько-німецької родини є нащадком геніальних поетів: поляка Міцкевича та німця Гете. Тому томики їхніх творів Микола завжди возив із собою, знав напам'ять німецькою усього «Фауста». Батько майбутнього науковця походив з родини запорізького козака та був начальником петербурзької залізниці. Він вислав 150 карбованців (половину річної зарплати) Шевченкові на заслання, за що був звільнений з роботи і мав йти під суд. Але він помирає від туберкульозу, залишивши вдову та 5 дітей. У трьохрічного Миколки тоді стався частковий параліч голосових зв'язок, тому він до 12 років заїкався і залишився гаркавим. Та й взагалі хлопчик був дитиною кволою і мав цілий букет дитячих хвороб. Не дивлячись на це, читати й писати Миколка навчився в 4 роки, до 7 – перечитав багато книжок, чудово малював і грав на фортепіано. Слабке здоров'я не завадило синьоокому ерудиту закінчити школу та вступити до Петербурзького університету, навчатися в Німеччині. Ще в студентські роки він подорожував Іспанією, Марокко, Канарськими островами в команді зоолога Е. Гекеля, асистентом якого він був. А вже по закінченню університету молодий учений здійснив самостійну подорож узбережжям Червоного моря. Від 1870 року почалися одісеї великого мандрівника: Нова Гвінея, острови Малонезії та Мікронезії, півострів Малакка, Австралія. Три роки прожив дослідник серед папуасів, які ніколи до

того часу не перетиналися з європейською цивілізацією, та вивчив їхній побут і діалекти. Він розробив проект створення на Новій Гвінеї незалежної держави – Папуаського Союзу. Боровся за збереження цього незіпсованого куточка на землі.

Наукові здобутки Миклухо-Маклая стосуються медицини, загальної біології, антропології і порівняльної анатомії, ботаніки й зоології, географічних і соціально-економічних проблем. Він є автором майже 160 наукових праць, які не втратили свого значення й сьогодні. Науковець послідовно в працях і на практиці захищав інтереси колоніальних народів, виступав проти расизму і колоніалізму. У Східній Україні заснував австралійську біологічну наукову станцію. Коли повернувся до Європи, читав лекції в Лондоні, Берліні, Парижі. Двічі Миклухо-Маклай приїжджав у маєток матері на Україну. Микола також досліджував фауну Чорного моря та південного узбережжя Криму, вивчав побут і традиції поліщуків, цікавився походженням древлян, їхньою історією. Як згадував його брат Михайло: *«Вечорами вся сім'я збиралась у нього в кімнаті і слухала жваві, яскраві розповіді про мандрівки. Говорив він завжди із захопленням, в його розповідях переплітались і події раннього дитинства, і студентства, і життя у тропічних країнах»*. Сорокарічним він повернувся із дружиною та двома синами додому з Австралії, щоби опрацювати результати 12-річної наукової роботи, приготувати до друку свої праці. У суботу, 14 квітня 1888 року виснажений працею 41-річний мандрівник у вишиванці помер на лікарняному ліжку в Санкт-Петербурзі.

Подорожі та пригоди М. Миклухи-Маклая знайшли відображення в книгах, художніх та документальних стрічках, публіцистиці, у мистецтві, аборигенських килимах, різьбленнях і навіть бу мерангах. Вченому в багатьох країнах світу споруджено пам'ятники, створено музеї. Його день народження було обрано для святкування Дня етнографа. А в 1996 році, в рік 150-річчя з дня народження, ЮНЕСКО назвало його Громадянином світу.

Підготувала Ольга Сенишин

Тематична картка «Липень»

1. Знайдіть у таблиці назву другого місяця літа:

Їде літо на коні
Та й несе гарячі дні,
Зацвіли пахучі липи,
Як цей місяць зветься?

А	Ф	Л	С	Л	Р	Я
Л	Х	И	Щ	В	А	Ч
И	І	П	А	Р	Д	І
П	Т	Е	Л	И	П	А
О	О	Н	Т	Ь	С	Є
В	И	Ь	Я	И	Т	Й
И	Ж	Щ	Л	М	Ь	Ц
Й	Р	А	В	Е	Н	Ь

2. Запам'ятайте:

ЛИПА

Дерево

Цвіт

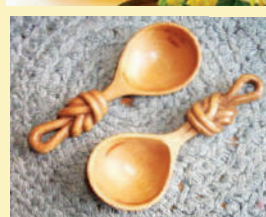
Допишіть слова,
що відповідають
зображенню

Липовий

ч○○○

Липова

л○○○○○

3. Вгадайте слова та правильно їх напишіть за допомогою наданих букв. Підкресліть спільні букви у всіх словах.

л○○○ → а, п, и

л○○○○○ → ь, и, п, е, н

л○○○○○○○ → и, й, п, в, о, и.

Довідка: липа, липень, липовий.

4. Фізкультхвилинка.

Встаньте, діти, посміхніться,
Землі нашій уклоніться
За щасливий день вчорашній.
Всі до сонця потягніться,
Вліво, вправо нахиліться,
Веретенцем покрутіться.
Раз присядьте, два присядьте
І за парти тихо сядьте.

(Джерело <https://www.divomova.in.ua>)

5. Впізнайте та підкресліть правильну форму поданих нижче слів:

Липень / Сипень

Липовий / Риповий

Липа / Кипа

6. Викресліть зайве за змістом слово:
сонце, квіти, море, тепло, морозиво,
мороз.

ліс, повітря, небо, квіти, гриби, олівець.

7. Виділіть оранжевим кольором правильне словосполучення:

Липа → зацвіла
заплакала

Липень → місяць
пора

8. Конкурс.

Складіть речення, описуючи подану картину. Використайте в них мінімум три вивчених сьогодні слова. Подайте цікавий заголовок. Переможцем буде той, хто створить найбільшу кількість правильних речень. Успіхів!

9. Виразно прочитайте уривок вірша Віталія Назарука «Дерево роду».

...Як ніжна зелень вбрала гілочки,
Пишніла липа кожен день тоді,
Дурманили жовтяві квіточки
І заселяли липу солов'ї.

І нині я, буваючи в селі,
Відвідую родинне деревце,
І внукам наказав, що ще малі,
До липи йти, не втратити лице.

Зозуля відкує, пройдуть роки
І мої внуки приведуть внучат,
Бо не повинні зарости стежки,
До липи, що пильнує роду сад...

Рубрику підготувала
вчителька початкових класів
Анка Майданюк Штютіану.

Липа

Липа – широко поширене дерево в Україні і в багатьох інших країнах. Людям з давніх давен відомі її корисні властивості. А згадки про липове дерево можна знайти в культурах різних народів, у безлічі народних казок і легенд.

- Ці дерева зустрічаються лише в Північній півкулі Землі.
- Відвар з квіток цього дерева широко застосовується в традиційній медицині. Вважається, що він допомагає від простудних захворювань.
- Бджоларі високо цінують липові дерева, бо вони є прекрасними медоносами. Одне дерево середніх розмірів може виробити кількість нектару, достатню для того, щоб бджоли-трудяги зробили з нього 10-15 кг меду.
- Вік лип-рекордсменів перевищує 1200 років. Хоча зазвичай вони живуть набагато менше, близько 3-4 століть.
- Старі кряжисті липи можуть посперечатися з дубами по товщині стовбура. В окремих екземплярів він може досягати п'яти метрів в обхваті.
- У більшості слов'янських народів липу здавна шанували як святу рослину і вважали оберегом. Їх традиційно висаджували поблизу храмів.
- У світі існує близько 45 видів лип, плюс ще близько 100 видів-гібридів. Деякі з них не відносяться до дерев, а до чагарників.
- В честь цього дерева названо міста Лейпциг (Німеччина), Лієпая (Латвія), Липецьк (Росія). Крім того, липи часто висаджують в містах на узбіччях доріг, бо вони красиві та витривалі до загазованості.

Вивчаємо англійську

1. Розмалюй малюнки та впиши першу літеру до слова.

 _____ mbrella	 _____ rab
(b) (j) (u) (g)	(w) (c) (n) (u)
 _____ un	 _____ tarfish
(v) (n) (b) (s)	(q) (s) (c) (e)
 _____ ee	 _____ ce cream
(b) (l) (x) (p)	(p) (n) (i) (o)

2. Подивись на таблицю та відшукай усі слова.

J	V	S	S	F	F	D	X	T	M	V	G	E	V	S
C	L	Y	X	H	N	I	U	S	U	A	B	Y	B	Z
V	P	W	F	A	O	W	P	U	Y	B	X	N	G	O
L	I	N	E	U	I	R	R	N	W	G	R	U	P	Z
F	O	C	E	B	Z	E	T	O	W	T	I	U	S	O
U	O	U	W	X	W	R	A	S	K	N	H	V	S	V
J	Q	P	O	O	L	X	Q	E	U	E	H	E	P	K
K	C	S	L	S	K	Y	B	L	X	C	B	H	X	L
E	C	F	M	L	L	Q	U	T	A	P	W	Y	J	X
B	A	L	L	P	N	Z	T	E	U	Y	V	U	C	U
R	E	T	Z	K	R	S	B	E	B	D	S	W	I	M
R	X	N	P	B	P	C	D	S	K	A	H	K	P	J
E	T	C	K	A	A	Y	X	R	A	O	U	O	C	K
Z	R	I	W	D	K	P	O	F	A	N	H	A	N	W
E	Z	M	V	Z	Q	K	Z	N	S	R	D	N	I	Y

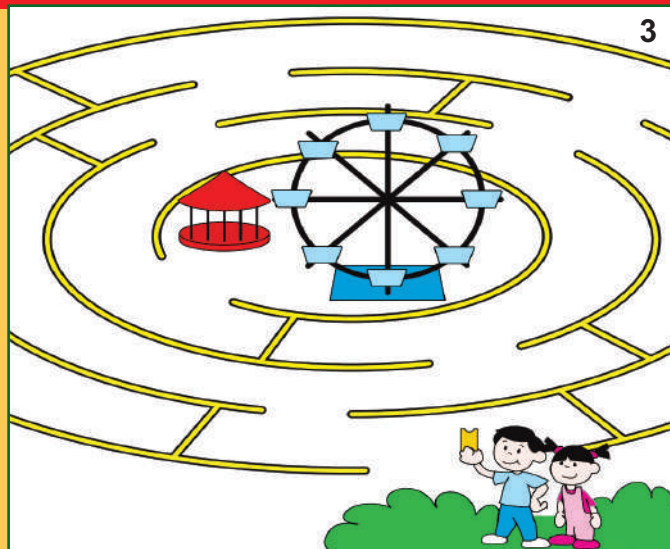
SUN
SWIM
BALL
FLOWER
FAN

SHORTS
BEACH
OCEAN
SAND
POOL

3. Допоможи дітям відшукати шлях до атракціонів.

4. Прочитай віршик. Про що в ньому йдеться?

5. Розмалюй за інструкцією.

Summer
By: Nicolette Lennert

Summer, summer
Time for fun
We run all day
In the hot, hot sun

Summer, summer
Jump in the pool
Eat a lot of ice cream
To keep cool

Color the right ice cream 	Color the left crab
Color the left sun 	Color the right umbrella
Color the right towel 	Color the left starfish

Підготувала Ірина Савіна

? Відгадай ?

Через море – океан,
В сильний шторм чи ураган
Впевнено вперед прямує,
А на ньому люд мандрує.

(корабель)

Біжить корова –
Гладка, здорова;
За нею телята –
Усі близнята.
Тікайте з дороги,
Бо вхопить на роги.

(вівця)

В синім небі пролітаю,
Швидкість я велику маю,
Два крила, хоча не птах,
Називаюсь я...

(літак)

Не автобус і не віз,
Маю четверо коліс.
Вік з дорогою дружу,
Все по ній кудись біжу.
Є великий, є малий,
З вантажами, легковий.
По дорогах поспішає,
У собі людей катає.

(автомобіль)

Зроби своїми руками

Ракета

Для тих діток, яким подобається майструвати своїми руками, ракета з картону є досить легким завданням. Дитині не важко буде і самій розібратися, як зробити таку поробку поетапно. У допомозі стануть покрокова інструкція, схеми та наочні фото. Такою ракетою можуть гратися і хлопчики, і дівчатка. За нашим зразком діти зроблять одразу дві ракети, щоб можна було розважатися удвох.

Необхідні матеріали:
папір, картон, рулон від туалетного паперу, ножиці, клей, олівець, пензлик та фарби, маркер, соломинка для напоїв, скотч, товста нитка.

Хід роботи:

1. Спочатку потрібно заготовити деталі із картону. Для цього довгий рулон розділіть на 2 частини: одна довга, інша коротка (масштаб приблизно 1:3). В

обох деталях зробіть три надрізи, як показано на фото нижче.

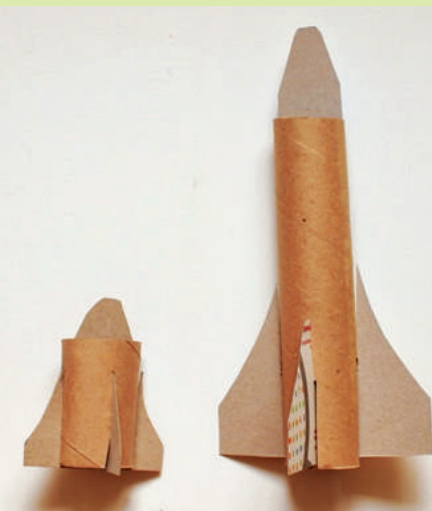
2. З картону виріжте крила, стійки та інші елементи.

3. Тепер зберіть усі деталі до купи. Якщо деталі погано фіксуються, то подовжіть розрізи на рулоні.

4. Знову розберіть вашу модель на деталі та пофарбуйте їх білою фарбою. За допомогою маркера можна намалювати будь-які елементи, зробити будь-які написи. дочекайтеся повного висихання деталей.

5. Складіть та склейте деталі між собою, використовуючи клей-пістолет або звичайний клей ПВА.

6. Прикладіть до ракети вздовж корпусу соломинку і зафіксуйте її скотчем. Протягніть через соломинку товсту нитку і натягніть її від стіни до стіни, міцно зафіксуйте кінці. Легко підштовхніть ракету і вона «полетить»!

Джерело: svoimi-rykami.com.ua

Раз – ромашка, два – ромашка

Весело

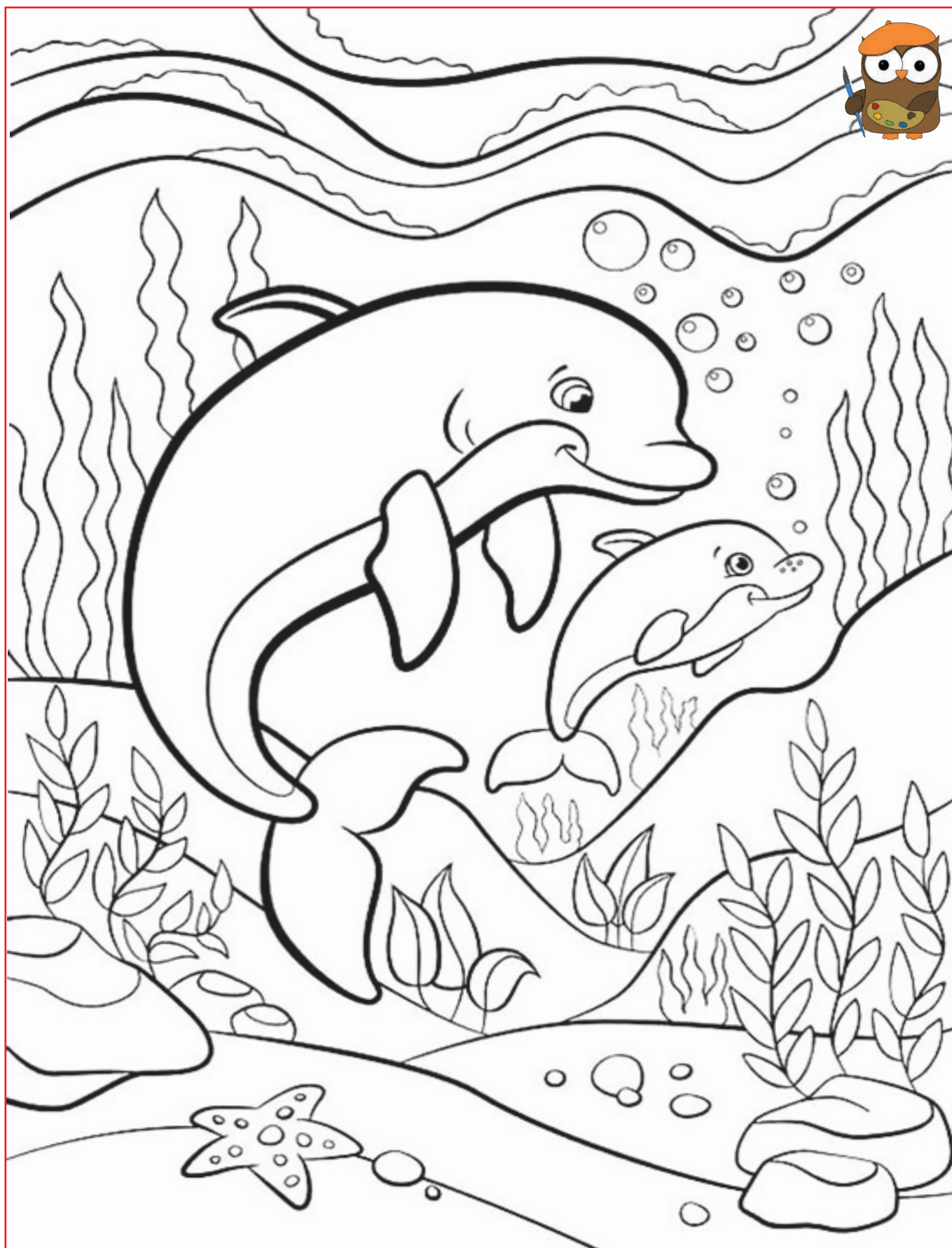
Слова Марії Пономаренко, музика Олени Чепур

Раз – ро - ма - шка, два – ро - маш-ка, три – у лу - зі бі - ла каш-ка, а чо - ти - ри –
це дзві - но - чок, п'ять – із кві - тів цих ві - но - чок. Шість – буз - ко - ва ко - ню-
ши - на, сім – це кві - точ - ка шип - ши - ни, ві - сім –
маль - ва бі - ля ти - ну, . Де - в'ять – ча - рів - на жор - жи - на,
де - сять – м'я - ти ніж - ний трунок. От і весь ра - ху - нок!

Раз – ромашка,
Два – ромашка,
Три – у лузі біла кашка,
А чотири – це дзвіночок,
П'ять – із квітів цих віночок.
Шість – бузкова конюшина,
Сім – це квіточка шипшини,
Вісім – мальва біля тину,
Дев'ять – чарівна жоржина,
Десять – м'яти ніжний трунок,
От і весь рахунок!

Джерело: <https://www.pedrada.com.ua/>

Вірування наших прагідів: ХОРС

З історичних джерел відомо про існування в давньо-слов'янській міфології бога Хорса, якого ще називають Харс, Хурс, Хурьс, Хоре, Хрос. Так у відомій письмовій пам'ятці «Слові о полку Ігоревім» написано, що населення «вірус в Перуна і в Хорса...». А в «Повісті врем'яних літ» згадується про його ідол, який стояв у Києві біля палацу князя Володимира Великого. Це один з найголовніших персонажів давньоукраїнської міфології. Як і Дажьбог, Хорс був сонячним богом, але чим він різнився від першого, встановити з точністю неможливо. Сьогодні вчені стали схилитись до думки, що це місячний бог. Хорс виступає парою сонцю в образі Дажбога і сяє як і він, але місячним світлом.

Боги створили сонячне світло вночі, аби ним освітлювати темне земне царство. Його завданням було вказувати путь подорожньому, відганяти всілякі нічні лихі сили від господарства. Усі ці завдання виконує бог Хорс. Він також творить у ясні місячні ночі перлисту росу, яка під час посухи рятує врожай. Своїм світлом цей бог животворить ріки і моря, кожен рослин. Тому його в східних слов'ян також вважають джерелом благодійства. Хорс є повним володарем всього зоряного простору. Місяць та сонце розмовляють у місячну ніч. А зорі, за деякими переказами, – це їхні діти. Звертання до сонця, місяця і зірок часто можна почути у весільних українських піснях. Фігурками місяця й сонця оздоблюють весільні короваї. А місяць та зоря вважаються на Україні традиційними символами молодого й молодості. Відтак бога Хорса можна також вважати покровителем шлюбних обрядів.

Протягом століть люди помітили, що місяць має великий вплив на все суще. Всім відомі і цілющі сили зібраних у повний та новий місяць

трав, магічна та корисна дія роси. Відповідальні роботи бажано розпочинати в цю пору та до сходу сонця, коли місяць з води і роси – тоді вона буде успішною. А от при ущербленому місяці замовляють, щоб ущербилася недуга. Усі ці та інші незвичні властивості місяця та його сяйва люди приписували Хорсові, відносили до його магічних можливостей. Тож наші прагиди могутньому богу безумовно поклонялись та величали його. Ще з тих часів у нас ясний місяченько завжди серед почесних небесних гостей на Святий Вечір, на кожному великому і малому святі.

Згадують Хорса і під час гулянь та ігрищ, коли влаштовуються ритуальні обрядові танці – хороводи.

Також казали, що в повний місяць Хорс одягається в осяйні шати, прикрашені справжніми зірками, запрягає сріблястих коней у колісницю і «пливе по небу». Тоді він окутує місячним сяйвом дерева, підслуховує розмови людей та підглядає за закоханими парами. Особливо любить бог Хорс слухати пісню «Не світи ти, місяченьку, не світи нікому! Тільки світи миленькому, як іде додому».

А ще бог Хорс уміє заспокоїти душу, щоб тіло мало змогу відпочити та набратися життя. Він вночі до людей приводить Сон – «кудлатого чоловіка з чотирма очима», доброго і зовсім не страшного. З ним приходить і по-

мічниця – Дрімота. До дітей добрий дух ночі спускається з небес лагідною материнською усмішкою та добрими очима батька. Люди вірили, що уві сні душа людини гуляє по зоряному шляху і могла зустрітися з душами померлих предків, побачити свої переживання і мрії. Тож подякуємо Хорсу за можливість мати приємні зустрічі, попросимо найкращих мрій та приємних вражень!

Підготувала Ольга Сенишин

Пишаємося нашими дітьми!

**Близнюки Евеліна та Арсеній Шиманські,
5 років, м. Київ, Україна**

**Кіра Нестман, 7 років,
м. Харків, Україна**

**Артем Дорошенко, 10 років,
м. Миколаїв, Україна**

**Яна Павлій, 8 років,
м. Харків, Україна**